

Befolkning, bostäder och service

Befolkning, bostäder och service

Befolkning

Historiskt har Trosa alltid varit en kommun med växande befolkning och även om tillväxten varit hög de senaste åren var ökningen större på 1970- och 80-talen. Utbyggnaden under den perioden har bidragit till den befolkningsutveckling kommunen haft under de senaste tio åren. Många av de som flyttade till nybyggda villor då har nu flyttat vidare till nyproducerade hyres- och bostadsrätter centralt i Trosa och Vagnhärad och i stället har familjer flyttat in i den äldre villabebyggelsen. Samtidigt har också nya bostadsområden med småhus och parhus byggts ut parallellt samtidigt som fritidshusområden permanentats.

I takt med att befolkningen ökat har också efterfrågan på offentlig service vuxit. Under den senaste planperioden har förskolor och skolor byggts ut samtidigt som även kommunens särskilda boenden kompletterats med nya avdelningar. Sett över tid har verksamheten kontinuerligt vuxit eftersom den anpassats till en växande befolkning. Dock påverkas även Trosa kommun av sjunkande födelsetal och en åldrande befolkning vilket kommer att ge förändrade förutsättningar inför framtiden. Det är därför viktigt att samtidigt poängtera att på motsvarande sätt som att när befolkningen ökar och verksamhet byggs ut gäller det motsatta när prognosen pekar på att befolkningen minskar i olika åldersgrupper.

Inför framtiden kommer faktorer som Ostlänken, förändringar av demografin och nativiteten tillsammans med det ekonomiska läget, trygghet och säkerhet vara av betydelse för kommunens fortsatta utveckling. Generellt prognosticerar Trosa kommun för en fortsatt befolkningsutveckling liknande tidigare år även om takten kanske avtar något de närmaste åren. Idag bor ca 14.900 invånare i kommunen.

Bostadsbyggande

Liksom tidigare räknar kommunen med att bostadsbyggandet kommer öka när konjunkturen stärks och det ekonomiska läget stabiliseras. Permanentning av fritidshus kommer även fortsatt kunna förklara en del av befolkningsutvecklingen. Detta kommer även att stärkas i takt med att utbyggnadsplanerna enligt kommunens Vattentjänstplan genomförs. Även framöver kommer enskilda år att sticka ut beroende på hur bostadsproduktionen ser ut. Det handlar både om nybyggnation av småhus men även vid byggnation av flerfamiljshus som möjliggör för fortsatt generationsväxling inom befintligt bostadsbestånd.

Under den senaste planperioden har majoritet av ny bostadsbebyggelse skett i form av förtätningsprojekt i tätorternas centrala delar med såväl hyresrätter som bostadsrätter. Översiktsplanen redovisar förslag på liknande projekt framöver men fokus för bostadsbygganden kommer att riktas mer på småskalig bebyggelse i form av enbostadshus, par- och radhus.

Ny bebyggelse ska följa den långsiktiga utbyggnadsstrategi kommunen arbetat med sedan lång tid tillbaka. I den mån det är möjligt att komplettera i centrala lägen ska detta vara möjligt och för att ytterligare stärka för kollektivtrafiken är dessa stråk prioriterade för ny bostadsbebyggelse. Liksom tidigare kommer planeringen att fokusera på att skapa förutsättningar för ett så brett utbud av bostäder som möjligt både vad gäller typ och boendeform.

Kommersiell och offentlig service

Genom en aktiv samhällsplanering skapar Trosa kommun förutsättningar för en väl utbyggd service till invånare, företag och besökare. Internt arbetar kommunen kontinuerligt med att förutse framtida behov av offentlig service utifrån bl a befolkningsprognos och konjunkturen. I vissa fall har kommunen själv rådighet medan i vissa sker arbetet i samverkan med regionala och statliga aktörer såsom

Region Sörmland och Trafikverket. Översiktsplanen pekar på några områden för utveckling av skola och särskilt boende samt för ett resonemang kring framtida behov i Trosa stad och Vagnhärad. Kommunen och regionen har tecknat en avsiktsförklaring om att bygga en ny vårdcentral i Trosa som bättre möter dagens behov.

Mycket av kommunens verksamhet är styrd av antal medborgare som omfattas av den. Ökar antalet barn resulterar det i att Skolkontorets verksamhet behöver utökas och tvärtom när barnantalet minskar. På motsvarande sätt fungerar planeringen av antal platser för särskilt boende och andra former av boenden och verksamheter. Äldre invånare bor kvar längre i sin bostad som genom olika typer av anpassningar kan göras mer tillgängliga. Det kan innebära att behovet av spontana mötesplatser såsom Pensionärernas hus eller andra funktioner ökar för att motverka ensamhet. I plankartan pekas några särskilt viktiga utbyggnadsmöjligheter ut i övrigt kommer en kontinuerlig planering av verksamhetslokaler att samordnas via kommunens lokalstyrgrupp.

I nära samarbete med det lokala näringslivet fångar kommunen upp aktuella frågor och önskemål och verkar för att tillgodose önskemål och skapa rätt förutsättningar för en fortsatt utveckling. Den översiktliga planeringen ska stärka underlaget för handel och service samt peka på områden lämpliga för olika typer av verksamheter. Utifrån en analys som nyligen gjorts har nya områden identifierats samtidigt som områden som tidigare markerats som strategisk mark helt eller delvis fått en ny markering och beskrivning. Att stärka Vagnhäradstorg är högt prioriterat liksom att skapa en trygg koppling till framtida resecentrum vid Ostlänken. När norra Vagnhärad kan byggas ut är det viktigt att de centrala delarna har rätt förutsättningar att förbli den naturliga mittpunkten i samhället.

Trosa stad har ett varierat utbud av handel, service, restauranger och caféer. Den starka besöksnäringen bidrar

till att stärka kundunderlaget men det är mycket positivt att till skillnad från många andra sommarbesöksmål är i stort sett alla verksamheter öppna året runt. Området mellan Trosa torg och gästhamnen är viktigt för handel och service men även området runt Trosaporten fyller en annan funktion med mer inriktning mot sällanköpsvaror eller annat som kräver transporter på ett annat sätt. Även om området även fyller en ytterligare funktion genom den livsmedelshandel som finns där. Inom Rådmansbackarna ges möjlighet för fortsatt utveckling av verksamheter och handel. Det finns även ett område avsatt för en framtida drivmedelsstation.

Även Västerljung har potential att växa kommande år. För några år sedan etablerades en 24 h-öppen butik vid Norrbyvallen och översiktsplanen pekar på möjliga områden för fortsatt utbyggnad av tätorten. Även i Västerljung finns ytor identifierade för ny verksamhetsmark i anslutning till järnvägen och den yta som idag används som återvinningsstation. På sikt finns förutsättningar att se över markanvändningen där och möjliggöra för verksamheter i en mindre skala.

Utblickar mot 2050

Trosa kommun har med sitt läge vid kusten strax söder om Stockholm och snart även med närhet till storstadsregionen Norrköping-Linköping fortsatt goda förutsättningar för en stark utveckling. I en otrygg värld söker sig fler till mindre kommuner med starka lokalsamhällen som kan erbjuda attraktiva bostäder, närhet till natur och fritid, god tillgänglighet såväl digitalt som fysiskt, en utbyggd och väl fungerande offentlig service och en levande arbetsmarknad med ett rikt utbud av handel och tjänster.

Kommande planperiod kommer Ostlänken och dess byggnation att sätta sin prägel på framförallt Vagnhärad. Stora delar av norra tätorten kommer vara påverkad av anläggandet av järnvägen och därtill hörande funktioner och

inte minst av en ökad befolkning och ökad mängd transporter. Den ökade befolkningen såväl i form av nya invånare som personer som arbetar i kommunen kommer att utgöra ett stärkt underlag för handel och service men också några som ökar efterfrågan på annan offentlig service och infrastruktur där det inte enbart är Trosa kommun är huvudman.

Arbete pågår med att ersätta dagens båda reningsverk med en överföringsledning till Himmerfjärdsverket och den beräknas vara tagen i drift från 2028. Detta ger kommunen möjlighet att fortsätta växa samtidigt som det interna nätet inom verksamhetsområdet för VA behöver ses över och uppgraderas för att motsvara framtida kapacitetskrav. Även arbetet med att säkerställa dricksvattenförsörjning beräknas slutföras under kommande planperiod där nya skyddsföreskrifter beräknas antas för Sörtuna samtidigt som kapacitet och behov av uppdaterat skydd för Källvret utretts. För att ytterligare säkra dricksvattenförsörjningen föreslås att alternativa täkter eller kapacitetsökningar av befintliga utreds. Tillgång till dricksvatten är avgörande inför framtiden.

Vagnhärad

I Vagnhärad finns potential för nya bostadsområden t ex vid Mölna äng, Hägerflychts minne, Vagnhäradsgård och Centrumvägen samt så småningom vid Kalkbruksområdet men för att möta en ökad efterfrågan kommande år behöver sannolikt nya områden planläggas. Kollektivtrafik och vägar behöver anpassas till en ökad trafik och parallellt behöver säkra stråk för oskyddade trafikanter utvecklas där detta saknas. En omvandling av Vagnhäradsgård där den nya matbutiken öppnar igen tillsammans med att den tidigare Hemköp-byggnaden rivs och ger plats för bostäder och lokaler i bottenvåningen kommer stärka centrala Vagnhärad.

På sikt kommer Vagnhärad behöva komplettera med en ytterligare grundskola vilken antingen lokaliseras i de

centrala delarna eller i anslutning till Fänsåker och resecentrum där en ny stadsdel kommer byggas ut med nya bostäder och verksamheter. Idag finns en vårdcentral i Trosa kommun. Den byggdes på 1970-talet och behöver ersättas och anpassas till dagens befolkning och behov. Kommunen och Region Sörmland har tecknat en avsiktsförklaring för att bygga en ny vårdcentral vid Rådmansbackarna vid infarten till Trosa stad. I takt med att Vagnhärad växer kommer den sannolikt att behöva kompletteras med ytterligare en vårdcentral i Vagnhärad för att täcka det ökade behovet kopplat till framtida utveckling av Vagnhärad och Västerljung. En möjlig lokalisering är vid Vagnhäradsgård där det planmässigt finns stöd för en etablering redan idag.

Vagnhärad kommer att präglas av det kommande bygget av Ostlänken. Trafikverket planerar för ett projektkontor på orten och det kommer behövas tillfälliga och mer långvariga bostäder för de som arbetar i projektet. Detta ökar efterfrågan totalt och ställer även krav på infrastruktur, kollektivtrafik mm. Effekterna kan vara tillfälliga under produktionsåren men kan också bli varaktiga. När riksintresseanspråket för Ostlänken lyfts kommer området mellan Kalkbruksvägen och E4 att öppnas upp för utveckling av framför allt verksamhetsmark. Resecentrumområdet kommer att utvecklas såväl som en viktig entré och kommunikationsnod för Trosa kommun men också som ett utvecklingsområde för såväl bostäder som verksamheter.

I en växande tätort är också balansen mot bevarande och gröna värden viktig. Stora delar av centrala Vagnhärad är skyddade genom naturreservat eller som fornlämningsmiljöer. Utöver detta har kommunen under lång tid arbetat för att stärka parkmiljöer och stråk bl a utmed Trosaån. Genom nya förbindelser över Trosaån stärks sammanhållningen i orten och det blir enklare att ta sig mellan de olika delarna samt att nå kollektivtrafik.

Trosa

Tillväxten i Trosa stad har bromsats något jämfört med under 2020-talet då befolkningen ökade i mycket hög takt. Orten har fortsatt växa, framför allt i området runt Tureholm och i de östra delarna. Mindre kompletteringar centralt har skett men de gröna centrala områdena har bevarats och lyfts fram ytterligare. Invid infarten till Trosa stad har ett varierat verksamhetsområde vuxit fram där det lokala näringslivet getts möjlighet till fortsatt utveckling. Den nya vårdcentralen i Trosa erbjuder primärvård till ortens invånare och stråket utmed Trosaån mot våtmarken är välbesökt. Centrala Trosa och Trosa torg präglas fortfarande av mindre butiker och tjänsteföretag. Det bidrar till en levande stad året om.

Sedan Trosa reningsverk lades ner har området Världens ände studerats och nya bostäder byggs successivt ut samtidigt som området närmast Östra Stadsfjärden omvandlats till en parkmiljö där blått och grönt förenas med anpassning till platsens förutsättningar. Kopplingen till Östersjön har stärkts och stråket mot Gästhamnen och Trosa torg har knutits ihop med det populära gångstråket mot Sjölundavägen och Långnäs.

Trafiken har fått ett ändrat flöde i och med åtgärder utmed Västerljungsvägen och Stationsvägen vilket minskat påverkan på de centrala delarna i Trosa stad. Trafiken över Smäckbron har delvis flyttats över till Nyängsvägen. Den nya bron samt de trafiksäkerhetshöjande åtgärderna vid Vitalisskolan har lett till att trafikmiljön och säkerheten generellt har förbättrats. Samtidigt som genomfartstrafiken kunnat minskas genom åtgärder i vägnätet.

Västerljung och landsbygden

Västerljungs tätort har stärkts genom nya bostäder i centrala lägen. Utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp till Hilleborn har gett förutsättningar för en fortsatt utveckling av tätorten norr om Norrbyvallen. Utbyggnaden av

gång- och cykelvägen vid Dalby har ökat trafiksäkerheten för boende samtidigt som tillgängligheten förbättrats. Ett mindre verksamhetsområde har successivt vuxit fram norr om järnvägen vilket stärkt Västerljung.

Kyrkskolan och förskolorna har fortsatt utvecklats och lockar elever från Västerljung med omnejd. Sedan Ostlänken tog över persontrafiken har störningarna från järnvägen minskat avsevärt vilket gjort Västerljung till en ännu mer populär boendeort. Kopplingen mot Vagnhärad och Trosa har stärkts såväl med kollektivtrafik som för cyklister.

Landsbygden är attraktiv för boende och det lokala näringslivet gynnas av att fler bor och verkar på landsbygden. Landsbygden lever året runt och boende med intresse och engagemang nyttjar landsbygdens fördelar vilket även uppskattas av besökare. Möjligheten att bygga närmre mindre vattendrag har gjort att landsbygden kunnat fortsätta utvecklas samtidigt som strandskyddet värnas och restriktivitet fortsatt råder i kustområdet. Den digitala infrastrukturen möjliggör för distansarbete även i mer perifera områden vilket gagnar det lokala näringslivet och individers livsförutsättningar. Kommunen har kontinuerligt arbetat med att inventera och ställa krav på förbättrade enskilda avloppsanläggningar på landsbygden samtidigt som det kommunala nätet fortlöpande byggs ut i enlighet med Vattentjänstplanen.

>> Översiktsplanen vill ge förutsättningar för:

- En årlig befolkningstillväxt om ca 1-2% per år i enlighet med kommunfullmäktiges mål sett över fem år.
- Kommunen ska fortsätta växa med hänsyn till respektive Orts särart och miljö.
- Gröna och blå miljöer ska värnas och lyftas fram som kvaliteter för invånare och besökare samt som viktiga faktorer för en hållbar utveckling.
- Kvalitet ska genomsyra ny bebyggelse, allmänna platser och parker samt kommunens verksamhet.
- Utbud av kommersiell och offentlig service ska motsvara efterfrågan.
- Ett hållbart samhälle miljömässigt, socialt och ekonomiskt.

>> Strategier

- Förutseende planering i samtliga kommundelar i fortsatt gott samarbete med kommunens markägare och entreprenörer.
- Tydligt redovisa estetiska förväntningar på ny bebyggelse i känsliga miljöer och själva vara ett föredöme vid egen byggnation och anläggning av stadsmiljöer.
- Genom en aktiv planering verka för trygga miljöer inom kommunen.
- Planera för en bebyggelsestruktur som stärker befintliga orter och stråk för kollektivtrafik och övrig infrastruktur.
- Verka för en energieffektiv planering som hushållar med samhällets resurser samtidigt som utveckling och tillväxt främjas.
- Arbeta förvaltningsöverskridande för att säkerställa kommunens framtida lokalbehov och arbeta aktivt med externa parter för att säkerställa en god offentlig service.